

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/174/2022
Identifikačné číslo spisu:	2311225411
Dátum vydania rozhodnutia:	09.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2311225411.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ F. narodenej H. 2/ L. K., narodeného H. 3/ C. narodenej H. zastúpených JUDr. Silviou Gašparíkovou, advokátkou, Sered', Športová 2298/58, proti žalovanej J. B., narodenej H. o žalobe na obnovu konania, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 26C/232/2011, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 27. októbra 2020 sp. zn. 9CoD/8/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 19. novembra 2019, č. k. 26C/232/2011-502 odmietol žalobu o obnovu (dedičského) konania z 21. októbra 2011 a žalovanej voči žalobcom priznal náhradu trov konania (vzniknutých pred súdom prvej inštancie) v plnom rozsahu.

1.1. Rozhodnutie odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 413 ods. 1 písm. c) CSP vychádzajúc z toho, že predmetná žaloba bola podaná oneskorene, čoho následkom bolo jej odmietnutie. Vychádzajúc z predložených dôkazov ustálil, že V., ako právny predchodca súčasných žalobcov mal podať žalobu o obnovu konania dňa 21. októbra 2011, t. j. po uplynutí subjektívnej trojmesačnej lehoty, ktorá v zmysle § 230 CSP uplynula 3. septembra 2011, keď začiatok jej plynutia stanovil na 2. júna 2011, kedy sa V. K. mohol dozvedieť o výsledku skončeného dedičského konania po jeho matke zo záznamu v katastri nehnuteľností vykonaného katastrálnym úradom 2. júna 2011 na základe osvedčenia o dedičstve, teda z verejne dostupného informačného zdroja. Rozhodnutie odôvodnil aj tým, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, že žalobu o obnovu konania podal v subjektívnej trojmesačnej lehote v zmysle § 230 CSP. Odpustenie zmeškania lehoty na podanie žaloby o obnovu konania nie je prípustné (§ 405 CSP).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobcov, uznesením z 27. októbra 2020 sp. zn. 9CoD/8/2020 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie a žalovanej priznal voči žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého

žaloba na obnovu konania bola podaná po uplynutí 3-mesačnej subjektívnej lehoty podľa § 230 ods. 1 OSP, a preto ju bolo potrebné odmietnuť. Subjektívna lehota na podanie návrhu na obnovu konania je trojmesačná a začína plynúť od „toho času, keď ten, kto obnovu navrhuje, sa dozvedel o dôvode obnovy, alebo od toho času, keď ho mohol uplatniť“ (§ 230 ods. 1 OSP). Posúdenie otázky času, kedy sa ten, kto obnovu navrhuje, dozvedel o dôvode obnovy, je nutné aj pri plynutí lehoty na podanie návrhu na obnovu konania, a to odo dňa, kedy dôvod obnovy mohol byť uplatnený (predpokladom uplatnenia dôvodu obnovy je vedomosť subjektu navrhujúceho obnovu konania o tomto dôvode obnovy).

2.2. Súd prvej inštancie správne vychádzal z toho, poukazujúc na uznesenie Ústavného súdu SR z 10. júna 2015 sp. zn. III. ÚS 285/2015, že podstatou subjektívnosti lehoty je, že sa začiatok jej plynutia odvodzuje od subjektívneho momentu, t. j. od momentu, kedy subjekt, na ktorý sa právna norma viaže, subjektívne vnímal určitú skutočnosť vonkajšieho sveta. Zároveň bolo potrebné ustáliť, čo pôvodný žalobca uplatnil ako dôvod obnovy konania, t. j. aká rozhodujúca právna skutočnosť mala vplyv na začatie plynutia subjektívnej lehoty.

2.3. Sám pôvodný žalobca v návrhu na obnovu konania vymedzil ako dôvod obnovy konania to, že predmetné dedičské konanie prebehlo od počiatku, t. j. od prvého úkonu súdneho komisára do ukončenia, bez jeho účasti, čo preukazuje tým, že plnomocenstvo udelené v predmetnom dedičskom konaní z jeho strany žalovanej ako sestre, nie je opatrené jeho podpisom, ale tento podpis bol sfaľšovaný. Z takto žalobcom vymedzeného a uplatneného dôvodu obnovy konania je nepochybné, že rozhodujúcou právnou skutočnosťou, zakladajúcou tiež začatie plynutia subjektívnej 3-mesačnej lehoty je to, kedy sa pôvodný žalobca dozvedel, že predmetné dedičské konanie prebehlo bez jeho účasti, resp. kedy tento dôvod mohol uplatniť. Sfaľšované plnomocenstvo je len dôkazom preukazujúcim tvrdený dôvod obnovy konania, nie je samotným dôvodom obnovy konania. Preto nemôže obstať právna argumentácia odvolateľov, založená na tom, že vlastným dôvodom obnovy konania bolo splnomocnenie z 8. 2. 2011, ktoré bolo, a s ktorým sa pôvodný žalobca mohol oboznámiť iba z dedičského súdneho spisu OS Galanta, keď pôvodný žalobca si dňa 7. 10. 2011 cestou právneho zástupcu obstaral kópiu listiny, rozhodujúcim preto je práve tento moment, kedy sa dozvedel o tom, že splnomocnenie z 8. 2. 2011 bolo sfaľšované. Rovnako neobstojí právna argumentácia odvolateľov poukazujúca na zákonnú zásadu pravdivosti verejných listín v zmysle § 205 CSP. Odvolací súd považuje za rozpornú s elementárnou logikou argumentáciu odvolateľov, ktorí namietajú, že súd prvej inštancie nezohľadnil túto zásadu pri posudzovaní vyhlásenia pôvodného žalobcu v trestnom oznámení z 8. 9. 2011 (sp. zn. 29T/67/2015 OS Galanta), ktoré podal v skutkovo inej veci, pričom v danom čase zjavne nemal a ani nemusel mať žiadne podozrenie, práve i s ohľadom na túto zásadu, a teda, dôveroval a v súlade so zákonom aj dôverovať mohol skutočnostiam podľa Osvedčenia o dedičstve sp. zn. 26D/142/2010, až do obdobia, kedy nezistil skutočnosti preukazujúce opak, teda predloženie faľšovanej listiny. Nemožno totiž na jednej strane tvrdiť, že žalobca vedel o dedičskom konaní po jeho matke a o jeho výsledku a na druhej strane namietat', že o tom, že sa uskutočnilo bez jeho účasti, resp. že sa uskutočnilo na základe sfaľšovaného splnomocnenia, sa dozvedel až nahliadnutím do dedičského spisu. Ak pôvodný žalobca neudelil splnomocnenie žalovanej na zastupovanie v predmetnom dedičskom konaní a dedičské konanie napriek tomu prebehlo a bolo právoplatne skončené, musel o tom vedieť najneskôr zverejnením výsledku dedičského konania záznamom v katastre nehnuteľností. Podľa odvolacieho súdu preto rozhodujúcim momentom bolo to, kedy sa pôvodný žalobca dozvedel o uskutočnení a ukončení predmetného dedičského konania bez jeho osobnej účasti a nie to, kedy nahliadnutím do dedičského spisu zistil, že na splnomocnení sa nenachádza jeho podpis.

2.4. Súd prvej inštancie podrobne a zrozumiteľne zhrnul rozhodujúce skutkové okolnosti a správne ustálil, že pôvodnému žalobcovi bolo známe, že jeho matka zomrela, a že po nej bude prebiehať dedičské konanie. Keď V. K. vedel, že dedičské konanie po jeho matke je právoplatne skončené, (ako to vyplýva priamo z ním podaného trestného oznámenia), vedel aj, resp. ako duševne zdravá a spôsobilá osoba musel vedieť, že ak nikoho na zastupovanie v takom dedičskom konaní nesplnomocnil, že má možnosť výsledok takého dedičského konania namietat'. Podľa výpovede Mgr. L. Y. na hlavnom pojednávaní v trestnom konaní sp. zn. 29T/67/2015 on sám V. K. „niekedy v máji 2011 navrhol, že ho môže zastupovať v dedičskom konaní a aj nazrieť do dedičského spisu“, čo ako je zrejmé z výpovede L. Y., v tom čase V. K. odmietol. Ak by v tom čase, teda v máji 2011 V. K. mal záujem o to, aby jeho zať zisťoval okolnosti súvisiace s dedičským konaním po jeho matke, bol by zistil a vedel, že dedičské konanie je skončené. V. K. ale spôsobom, ktorý mu navrhol jeho zať, nestrážil svoje práva. Súd prvej

inštancie vychádzal správne z toho, že kataster nehnuteľností je verejným registrom, a preto od vykonania záznamu na liste vlastníctva, ktorým bol zaznamenaný výsledok dedičského konania po poručiteľke, sa V. K. aj z verejne dostupného zdroja informácií mohol preukázateľne dozvedieť o výsledku dedičského konania a o dôvode obnovy konania, ak nikoho nespĺnomocnil na zastupovanie v dedičskom konaní. Žalovaná predložila súdu kópiu Osvedčenia o dedičstve 26D/142/2010-14 z katastrálneho odboru Okresného úradu v Galante, ktoré bolo dňa 15. apríla 2011 vtedajšej Správe katastra Galanta doručené na vykonanie záznamu o dedičstve. Priložené osvedčenie potvrdzuje, že záznam do katastra bol vykonaný dňa 2. júna 2011 a najneskôr od toho dňa sa teda pôvodný žalobca mohol dozvedieť o výsledku dedičského konania aj z verejne dostupného informačného zdroja a mohol uplatniť tvrdený dôvod obnovy konania. Rovnako právny zástupca žalovanej dôvodne poukázal na to, že v texte trestného oznámenia pôvodného žalobcu z 8. septembra 2011 uviedol „Predmetné peniaze na vkladnej knižke ani vkladná knižka ako cenný papier však neboli predmetom dedičstva ako vyplýva zo samotného textu notárskeho osvedčenia“, je teda zrejmé, že už 8. septembra 2011 poznal text notárskeho osvedčenia o dedičstve. V tomto trestnom oznámení je tiež uvedené vyjadrenie pôvodného žalobcu, že „Pod vplyvom depresii zo smrti nebohej a častého pitia alkoholu z tohto dôvodu som v tej dobe splnomocnil osobu č. 1, (t. j. žalovanú) na zastupovanie v dedičskej veci, ktorej som dôveroval. No osoba č. 1 ma nikdy neinformovala o výsledkoch dedičského konania skončeného v 2/2011, v rámci ktorého nechala previesť celé dedičstvo výlučne na seba.“ V trestnom oznámení tiež uviedol, že o texte osvedčenia o dedičstve sa dozvedel postupne po jeho právoplatnosti dodatočným nahliadnutím do textu v kancelárii notára. Právny zástupca žalobcov podaním z 3. marca 2015 predložil súdu výpis z katastra nehnuteľností z listu vlastníctva č. XXXX, ktorý získal 22. augusta 2011, a ktorý obsahuje v poznámke k vlastníctvu žalovanej informáciu o titule nadobudnutia, ktorým bolo osvedčenie o dedičstve po L. K. z 8. februára 2011. Z informačného zdroja, ktorý použil právny zástupca žalobcov bolo možné zistiť výsledok dedičského konania tak, ako ho zistil právny zástupca žalobcov, od 2. júna 2011, žalobca tak na základe informácie z verejne dostupného informačného zdroja mal možnosť uplatniť dôvod obnovy konania od 2. júna 2011.

2.5. Súd prvej inštancie preto vecne správne uzavrel, že pôvodný žalobca nebol dostatočne bdely pri ochrane svojich práv, keď preukázateľne mal vedomosť o tom, že po smrti jeho matky prebieha dedičské konanie, sám uviedol, že v ňom splnomocnil žalovanú, najneskôr dňa 02. júna 2011, vykonaním záznamu v príslušnom katastri nehnuteľností, mal možnosť sa dozvedieť výsledok dedičského konania, a preto dňom 03. 06. 2011 začala plynúť 3-mesačná subjektívna lehota na podanie návrhu na obnovu konania, ktorá uplynula dňa 03. septembra 2011. Návrh na obnovu konania podaný na súde prvej inštancie dňa 21. októbra 2011 bol teda podaný oneskorene, po uplynutí zákonnej subjektívnej lehoty, preto súd prvej inštancie vecne správne žalobu ako oneskorenú podľa § 413 ods. 1 písm. a) CSP uznesením odmietol.

2.6. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie nerozhodoval meritórne rozsudkom ale rozhodoval procesne uznesením, mohol rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania, preto ak sa posledné pojednávanie dňa 19. novembra 2019 uskutočnilo v neprítomnosti žalobcov a ich právneho zástupcu, nedošlo tým k porušeniu ich procesných práv. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že k otázke včasnosti podania žaloby na obnovu konania sa vyjadrili obe procesné strany, preto z tohto hľadiska nemožno konštatovať prekvapivosť rozhodnutia súdu prvej inštancie (prekvapivé by bolo také rozhodnutie súdu, ktoré by bolo založené na skutkových či právnych argumentoch, ktoré neboli počas konania nikým tvrdené). Odvolatelia síce dôvodne poukázali na to, že otázku včasnosti podania žaloby na obnovu konania má súd vyriešiť hneď na začiatku konania, a že v danom prípade, keď súd prvej inštancie rozhodol o odmietnutí žaloby po 8 rokoch, došlo k porušeniu zásady hospodárnosti konania, ani z takéhoto porušenia ich procesných práv však nemožno vyvodiť ich nárok na úspech v konaní. To isté je potrebné konštatovať aj vo vzťahu k vysloveniu predbežného právneho posúdenia zo strany sudcu. Ak aj pôvodný zákonný sudca konštatoval predbežný právny názor o včasnosti podania žaloby na obnovu konania, nie je tým vylúčená zmena takéhoto názoru, ak je podopretá presvedčivou argumentáciou. Preto ak v danom spore došlo k zmene zákonného sudcu a nová zákonná sudkyňa dospela k odlišnému záveru ako pôvodný zákonný sudca, pričom tento svoj záver dostatočne odôvodnila, nemožno z tohto hľadiska konštatovať porušenie procesných práv odvolateľov. Nič na tom nemôže zmeniť ani snaha odvolateľov o vznesenie námietky zaujatosti novej zákonnej sudkyne JUDr. Marianny Hostoveckej, na ktorú z dôvodu nesplnenia zákonných náležitostí námietky zaujatosti v zmysle § 52 ods. 2 CSP súd neprihliada, nakoľko odvolatelia

vo svojej námietke neuviedli, kedy sa o nimi tvrdenom dôvode vylúčenia dozvedeli a ani nepredložili žiadne dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia o údajnom priateľskom vzťahu sudkyne so žalovanou, keď tento nemôže vyplývať len z toho, že sudkyňa sa stotožnila s argumentáciou žalovanej. Rovnako bezpredmetná je procesná námietka odvolateľov, že súd nerozhodol o nimi vznesenej námietke zaujatosti znalkyne L. V. N., nakoľko znalecké dokazovanie sa napokon neuskutočnilo a ani nemalo žiaden vplyv na rozhodnutie súdu.

2.7. Právny zástupca žalovanej správne poukázal tiež na to, že prepadnutie, resp. zmeškanie lehoty na podanie žaloby na obnovu konania nemožno odpustiť ani s poukazom na odvolateľmi zdôraznenú zásadu „z nepráva nemôže vzniknúť právo“, ak právny predpis nestanovuje pre taký prípad výnimky, ako to čiastočne vo vzťahu k objektívnej lehote upravoval § 230 ods. 2 písm. a) až d) OSP. V prejednávanej veci ale neexistuje žiadne rozhodnutie súdu či iného kompetentného orgánu, ktoré by konštatovalo sfalšovanie podpisu pôvodného žalobcu na splnomocnení v dedičskom konaní. Žalobcami tvrdené sfalšovanie splnomocnenia nebolo doposiaľ preukázané, v tomto konaní sa súd napokon touto otázkou ani nemohol meritórne zaoberať, vzhľadom na nesplnenie procesnej podmienky prípustnosti žaloby na obnovu konania. Ide preto len o tvrdenie žalobcov, hoci aj podopreté znaleckým posudkom, nemožno ho však považovať za preukázané. Odvolatelia preto nedôvodne namietajú, že súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní bezdôvodne neprihliadol na túto zásadu. Rovnako bezpredmetná je pomerne rozsiahla a podrobná argumentácia odvolateľov týkajúca sa skutkových okolností podpisania, či nepodpisania sporného plnomocnenstva pôvodným žalobcom, keď je potrebné opakovane skonštatovať, že súd prvej inštancie túto otázku meritórne neposudzoval, nakoľko sa zaoberal len otázkou včasnosti podania žaloby na obnovu konania.

2.8. Neobstojí ani posledná odvolacia námietka, keď odvolatelia argumentujú, že súd mohol v otázke náhrady trov konania s ohľadom na vlastný chybný procesný postup a neprimeranú dĺžku konania aplikovať ust. § 257 CSP a nepriznať žiadnej zo strán trovy konania, čo by sa javilo ako spravodlivé. Ustanovenie § 257 Civilného sporového poriadku predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok a od zásady zodpovednosti za zavinenie. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. MCdo/14/99 z 1. septembra 2000). Odvolací súd upriamuje pozornosť aj na aktuálny nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 168/2018-22, v ktorom súd skonštatoval, že ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo/17/2009, sp. zn. 5Cdo/67/2010, či sp. zn. 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 292/07 či sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 727/2000). Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo

všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1). Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch. Zmyslom predmetného zákonného ustanovenia je, že ak súd zvolí postup podľa neho, nemôže žiadnej zo strán (ani úspešnej, ani neúspešnej) priznať náhradu trov konania. Napriek doslovnému zneniu ustanovenia § 257 nepriznanie sa môže týkať všetkých trov alebo len ich časti. Na účely moderácie nie je rozhodujúce, na základe akej zásady boli trovy uložené, a ktorá strana ich má platiť; moderovať možno aj trovy zastaveného konania. Ak súd má v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok EŠLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Výrok rozhodnutia v prípade úplnej moderácie by mal znieť „stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva“ resp. „súd stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva“. Výrok, že „žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania“ už nemá v CSP oporu. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. Nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba odkaz na výpoveď účastníka konania bez toho, aby bolo možné z odôvodnenia napadnutého rozsudku zistiť, z akých dôkazných prostriedkov súd čerpal svoje zistenia pre následný záver o odôvodnenosti aplikovať § 257. Aj podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03, či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené (I. ÚS 153/2018). Rovnako aj z judikatury Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „EŠLP“) vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra EŠLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06). Vychádzajúc z vyššie uvedených východísk aplikácie ust. § 257 CSP, aplikujúc toto ustanovenie na prejednávany spor, odvolací súd dospel k záveru, že v tomto spore nie je dôvodné rozhodnúť o nepriznaní náhrady trov konania úspešnej žalovanej. V predmetnej právnej veci to bol pôvodný žalobca, ktorý sa rozhodol podať voči žalovanej návrh na obnovu konania, žalovaná sa teda zúčastnila súdneho konania a bola nútená sa voči nárokom žalobcu brániť, bola tiež negatívne dotknutá dĺžkou konania. Odvolatelia neuviedli a ani nepreukázali žiadne také osobné, majetkové, zárobné, či iné pomery sporových strán a ani také špecifické okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde, či ich postoj v konaní, ktoré by odôvodňovali aplikáciu ust. § 257 CSP. Za takúto okolnosť nemožno bez ďalšieho považovať len neprímeranú dĺžku konania a prípadné procesné pochybenie súdu, pokiaľ tieto neboli preukázateľne zavinené zo strany žalovanej. Odvolací súd nevidí dôvod, prečo by žalobcovia nemali niesť zodpovednosť za neúspech v konaní, resp. prečo by takéto následky mala naopak niesť žalovaná.

2.9. Na základe vyššie uvedeného tak súd prvej inštancie dospel k vecne správne záveru, že žaloba na obnovu konania bola podaná oneskorene, po uplynutí subjektívnej 3-mesačnej lehoty, preto bolo dôvodné ju podľa § 413 ods. 1 písm. a) CSP odmietnuť, a preto odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie, vrátane správneho výroku o náhrade trov konania, ako vo výroku vecne správne s použitím § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2.10. I podľa už konštantnej judikatury tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však

nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne). Na ďalšiu argumentáciu odvolateľov, už nespôsobilú ovplyvniť posúdenie uznesenia okresného súdu, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

2.11. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pričom v odvolacom konaní úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko ani v odvolacom konaní neboli preukázané také dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by v zmysle § 257 CSP odôvodňovali úspešnej žalovanej výnimočne nepriznať náhradu trov konania. O výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali spoločné dovolanie žalobcovia 1/ až 3/, jeho prípustnosť odôvodnili podľa § 420 písm. f) CSP. Navrhli zrušiť rozhodnutie odvolacieho i súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. V dovolaní vymedzili porušenie ich práva na spravodlivý proces tak, že :

a/ súd prvej inštancie vydal prekvapivé rozhodnutie, lebo rozhodnutie sudkyne obsahuje iné právne závery, ako mal skôr vo veci konajúci sudca, k novým právnym záverom súd prvej inštancie žalobcom neumožnil sa vyjadriť,

b/ súdy preferovali zásadu „bdelým patrí právo“ a nezohľadnili vzájomné súvislosti iných procesných zásad ako - „ex injuria ius non oritur (z neprávania nemôže vzniknúť právo) alebo aj „pravdivosť verejných listín“,

c/súd prvej inštancie vec prejednal na pojednávaní 19. novembra 2019 bez žalobcov, na ktorom prijal v rozhodnutí nový právny názor (ohľadom zmeškania subjektívnej lehoty na podanie žaloby o obnovu konania), a tak im znemožnil oboznámiť sa s ním, súvisiace stanovisko odvolacieho súdu označili za neobjektívne a nepravdivé,

d/ súdny proces v tejto veci dovolateľ nepovažuje za prejednaný v primeranej dobe, hospodárne ani efektívne,

e/ súdy zjavne jednostranným spôsobom vyhodnotili dôkazy, keď vychádzali len z prednesov žalovanej napríklad ohľadom toho, že právny predchodca žalobcov sa 8. februára 2011 fyzicky dostavil do notárskeho úradu, podpísal splnomocnenie a tu sa dozvedel o výsledku konania. V konaní bol preukázaný opak najmä svedeckou výpoveďou notára I.,

f/ súdy nevyhodnotili námietku zaujatosti vznesenú voči ustanovenej znalkyni a žalobcom odopreli možnosť podať námietku zaujatosti voči sudkyňi súdu prvej inštancie na prvom pojednávaní (19. novembra 2019), ktoré sudkyňa uskutočnila bez ich prítomnosti a napriek ich žiadosti o odročenie. Odvolací súd sa mal účelovo vyhnúť posúdeniu, či došlo postupom súdu prvej inštancie k porušeniu práv žalobcov odopretím ich práva podať voči sudkyňi súdu prvej inštancie námietku zaujatosti. Dovolatelia nepovažujú za správny názor odvolacieho súdu ohľadom nedostatkov náležitosti námietky zaujatosti, pre ktoré na ňu nebolo prihladané, a to aj v súvislosti s výzvou na ich odstránenie súdom v zmysle § 128 CSP.

3.2. Na doplnenie dovolania z 12. apríla 2021 (č. l. 680-682 spisu) dovolací súd nemohol prihliadať, lebo k jeho podaniu došlo až po uplynutí lehoty na podanie dovolania žalobcami, t. j. po 8. februári 2021 (§ 434 CSP). Po uplynutí lehoty na dovolanie dovolací súd nemal možnosť prihliadať ani na ďalšie podania (Doloženie listiny do odvolacieho konania z 5. júna 2024) zaslané dovolaciemu súdu.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení uviedla, že tvrdenia ohľadom porušenia práv na spravodlivý proces nepovažuje za dôvodné, a preto navrhla dovolanie žalobcov zamietnuť. Žalobcovia v reakcii na vyjadrenie žalovanej zotrvali na dôvodoch svojho dovolania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalobcovia zastúpení v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

15.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Medzi tieto práva patrí v zmysle judikatúry najvyššieho súdu aj právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné

práva, ktoré jej priznáva zákon.

16. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietajú prekvapivosť rozhodnutia súdu prvej inštancie o odmietnutí žaloby na obnovu konania pre oneskorenosť, ktorá v doterajšom priebehu takto posudzovaná neboli.

16.1. Obdobnú námietku dovolateľa uplatnili aj v odvolaní, ku ktorej odvolací súd uviedol: „Zároveň je potrebné zdôrazniť, že k otázke včasnosti podania žaloby na obnovu konania sa vyjadrili obe procesné strany, preto z tohto hľadiska nemožno konštatovať prekvapivosť rozhodnutia súdu prvej inštancie (prekvapivé by bolo také rozhodnutie súdu, ktoré by bolo založené na skutkových či právnych argumentoch, ktoré neboli počas konania nikým tvrdené). ... Ak aj pôvodný zákonný sudca konštatoval predbežný právny názor o včasnosti podania žaloby na obnovu konania, nie je tým vylúčená zmena takéhoto názoru, ak je podopretá presvedčivou argumentáciou. Preto, ak v danom spore došlo k zmene zákonného sudcu a nová zákonná sudkyňa dospela k odlišnému záveru ako pôvodný zákonný sudca, pričom tento svoj záver dostatočne odôvodnila, nemožno z tohto hľadiska konštatovať porušenie procesných práv odvolateľov.“

16.2. V posudzovanom prípade podľa názoru dovolacieho súdu obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd by svojím postupom založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, a to z namietaného hľadiska prekvapivosti rozhodnutia súdu prvej inštancie či nepredvídateľnosti jeho postupu. Predovšetkým skutková podstata prekvapivosti tak ako ju vymedzili dovolatelia, nie je objektívne spôsobilá naplniť porušenie procesných práv. Tvrdenie o prekvapivosti rozhodnutia súdu prvej inštancie totiž stráca svoje opodstatnenie v prípade, ak dovolatelia voči nemu podali riadny opravný prostriedok, v ktorom uplatnili (resp. mohli uplatniť) svoje výhrady a odvolací súd sa vecne takou odvolacou námietkou zaoberal, čo je aj tento prípad (viď odvolanie - č. I. 512 a násl. súdneho spisu, najmä bod 26., 31., 34., 35. rozhodnutia odvolacieho súdu). Za uvedenej procesnej situácie teoreticky mohla námietka prekvapivosti smerovať voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, čo sa nestalo. Neobstoí ani samotný dôvod prekvapivosti uvádzaný dovolateľmi (ohľadom právneho záveru súdov o nezachovaní lehoty na podanie žaloby v zmysle § 403 CSP, lebo zachovanie takej lehoty je povinná súdu preukazovať strana žalobcu, a to už okamihom podania žaloby na obnovu konania, preto prípadný právny záver súdu prvej inštancie o tejto otázke i keď odlišný od názoru žalobcov, či od postupu vo veci pôvodne konajúceho sudcu, nemožno považovať pre žalobcov za prekvapivý, lebo ide o aplikáciu toho istého právneho predpisu (§ 403 CSP), ku ktorému sa mali žalobcovia právo (i povinnosť) vyjadriť a prípadne i označiť alebo predložiť dôkazy, pokiaľ chceli s takou žalobou uspieť, lebo išlo o ich primárnu procesnú povinnosť. V samotnej žalobe právny predchodca žalobcu uvádza okolnosti ozrejmujuce subjektívnu lehotu pre podanie žaloby (viď jej časť I. ods. 4). Možno súhlasiť aj s konštatovaním odvolacieho súdu, že pokiaľ sa k otázke včasnosti podania žaloby na obnovu konania vyjadrili obe procesné strany, z tohto hľadiska nemožno hovoriť o prekvapivosti súdneho rozhodnutia.

16.3. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý pri svojom rozhodnutí aplikuje ustanovenia právneho predpisu doposiaľ nepoužitého, bez splnenia podmienky výzvy podľa § 382 CSP (predtým § 213 ods. 1 OSP). Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia, za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

16.4. Najvyšší súd už za predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, podľa ktorého predvídateľné je rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup súdu v konaní a pri rozhodovaní (viď sp. zn. 3Cdo/236/2010, 7Cdo/42/2010, 5Cdo/210/2013). V rozhodnutí R 56/2012 najvyšší súd vyslovil názor, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvoinštančného rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu dovtedajšieho konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým a taký postup súdu nie je odňatím možnosti realizovať procesné oprávnenia účastníka konania. V danom prípade sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a so zreteľom na uvedené nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé, či nepredvídateľné, nerešpektujúce právo na spravodlivý súdny proces.

17. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietajú, že súdy preferovali zásadu „bdeľým patrí právo“ a nezohľadnili vzájomné súvislosti iných procesných zásad ako - „ex injuria ius non oritur (z nepráva nemôže vzniknúť právo) alebo aj „pravdivosť verejných listín“.

17.1. Týmto dovolatelia namietajú správnosť právneho posúdenia veci. Pokiaľ dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP námietkou o nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (napr. ohľadom otázky včasnosti, či opodstatnenosti podanej žaloby na obnovu konania), čím malo dôjsť k porušeniu ich práv na spravodlivý proces. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp. zn. I. ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúci odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

18. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietajú, že súd prvej inštancie mal vec prejednať na pojednávaní 19. novembra 2019 bez účasti žalobcov, na ktorom prijal v rozhodnutí nový právny názor (ohľadom zmeškania subjektívnej lehoty na podanie žaloby na obnovu konania), čím mal znemožniť žalobcom oboznámiť sa s takým názorom, prípadne naň reagovať, či uplatniť námietku zaujatosti konajúcej sudkyne.

18.1. Nezodpovedá obsahu súdneho spisu tvrdenie dovolateľov o uskutočnení pojednávania 19. novembra 2019 súdom prvej inštancie. V zápisnici o pojednávaní z 19. novembra 2019 (viď č. I. 491 súdneho spisu) súd prvého stupňa uviedol: „Po vyvolaní veci súd zisťuje, že sa osobne dostavil právny zástupca žalovanej, nedostavili sa strany sporu, ako ani právny zástupca žalobcov z dôvodov uvedených na č. I. 490, ktoré sa prečítaním oboznamuje. Súd bez otvorenia pojednávania a ďalšieho vykonávania dôkazov, s poukazom na § 413 ods. 1 písm. a) CSP prijíma uznesenie: Súd odmieta žalobu na obnovu konania z 21. 10. 2011. Súd priznáva žalovanému voči žalobcom 1/ - 3/ rade náhradu trov konania vo výške 100 %, o ktorej výške súd rozhodne samostatným uznesením. Uznesenie bolo vyhlásené a odôvodnené, a je voči nemu prípustné odvolanie podľa 357 písm. c) CSP.“ Súd prvej inštancie potom ako sa oboznámil so žiadosťou žalobcov o odročenie pojednávania na č. I. 490 súdneho spisu (jej prečítaním), tejto žiadosti žalobcov vyhovel a pojednávanie neotvoril ani nevykonal žiadne dokazovanie. V podstate súd prvého stupňa skonštatoval nesplnenie podmienok pre uskutočnenie nariadeného pojednávania a toto odročil (§ 184 CSP). Z obsahu zápisnice o pojednávaní z 19. novembra 2019 nevyplýva, že došlo k otvoreniu, priebehu alebo skončeniu súdneho pojednávania alebo, že by došlo procesným postupom súdu k vykonaniu dokazovania, vyjadreniu sa k nemu alebo zaujatiu stanoviska prítomnej žalovanej strany pred súdom. Ak sa 19. novembra 2019 pojednávanie neuskutočnilo, nemohlo v tejto súvislosti dôjsť ani k porušeniu procesných práv dovolateľov, napríklad k odopretiu možnosti

podať námietku zaujatosti sudcu.

18.2. Z uvedeného hľadiska (vo svetle skutkového zistenia o neuskutočení pojednávania 19. novembra 2019) je nadbytočné zaoberať sa súvisiacou námietkou dovolateľov ohľadom správnosti, či objektívnosti názoru vysloveného odvolacím súdom, že „súd prvej inštancie nerozhodoval meritórne rozsudkom ale rozhodoval procesne uznesením, mohol rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania, preto ak sa posledné pojednávanie dňa 19. novembra 2019 uskutočnilo v neprítomnosti žalobcov a ich právneho zástupcu, nedošlo tým k porušeniu ich procesných práv.“

19. Obsah zápisnice o neuskutočnenom pojednávaní súdu z 19. novembra 2019 obsahuje skutočnosť preukazujúcu, že súd prvej inštancie 19. novembra 2019 pristúpil za účasti právneho zástupcu žalovanej k verejnému vyhláseniu rozhodnutia (uznesenia), ktorým odmietol žalobu na obnovu konania z 21. októbra 2011 pre jej oneskorenosť (§ 413 ods. 1 písm. a) CSP) a žalovanej voči žalobcom priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Zároveň došlo súdom prvej inštancie k odôvodneniu vyhláseného rozhodnutia a k poučeniu o odvolaní (o opravnom prostriedku). Súd prvej inštancie bez uskutočnenia pojednávania (akceptujúc žiadosť žalobcov o jeho odročenie) verejne vyhlásil rozhodnutie (uznesenie). V zmysle § 235 ods. 1 CSP uznesenie sa vyhlási verejne, ak bolo vydané na pojednávaní alebo pri inom úkone súdu. Súd je povinný vyhlásiť uznesenie, len ak je pri úkone prítomná aspoň jedna sporová strana (obdobne Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, 2. vydanie, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 954; tiež Kotrecová, A., Uznesenie v systéme súdnych rozhodnutí v civilnom procese, Bratislava: C.H.Beck, 2016, s. 19). V danom prípade pri úkone o neuskutočnenom pojednávaní za účasti žalovanej strany súd vyhlásil uznesenie o odmietnutí žaloby na obnovu konania. Uvedeným procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý bol v súlade s ustanovením § 235 ods. 1 CSP, nemohlo dôjsť k porušeniu procesných práv žalobcov v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19.1. V prípade námietky dovolateľov týkajúcej sa porušenia čl. 142 ods. 3 ústavy, a to verejným vyhlásením napadnutého uznesenia v dôsledku neoznámenia miesta a času jeho vyhlásenia žalobcom, dovolací súd uvádza, že uvádzaný článok ústavy sa týka len verejného vyhlasovania rozsudkov. V predmetnej veci však bolo rozhodnuté uznesením, a preto v danom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu čl. 142 ods. 3 ústavy. Nad rámec dovolací súd uvádza, že podľa § 219 ods. 3 CSP vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením. Podľa § 234 ods. 2 CSP na uznesenie sa použijú primerane ustanovenia o rozsudku, ale za predpokladu, že ďalej nie je ustanovené inak. Z ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, konkrétne z ustanovenia § 235 ods. 1 vyplýva, že uznesenie sa vyhlasuje verejne, ak bolo vydané na pojednávaní alebo pri inom úkone súdu. Existencia špeciálnych ustanovení o verejnom vyhlásení uznesení (§ 235 CSP) vylučuje použitie ustanovení o verejnom vyhlásení rozsudkov (§ 219 CSP); k tomu porovnaj Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 61/2013 Verejné vyhlásenie rozhodnutia (právna veta): „Občiansky súdny poriadok predpokladá pre verejné vyhlásenie uznesenia splnenie dvoch podmienok, a to pojednávanie a prítomnosť účastníkov na ňom. Pri uzneseniach, ktoré neboli vyhlásené, platí, že je nimi súd viazaný okamihom ich doručenia. Z uvedeného možno vyvodiť, že Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach (pravidlách) upravujúcich uznesenia, ktoré sú vo vzťahu špeciality k ustanoveniam o rozsudkoch, pamätá na situáciu, že uznesenie nebude verejne vyhlásené (napr. z dôvodu neprítomnosti účastníkov na pojednávaní alebo z dôvodu, že sa vo veci pojednávanie vôbec nenariaďuje). V takomto prípade sa uznesenie doručí účastníkom konania. Keďže existencia týchto špeciálnych pravidiel vylučuje použitie ustanovení o rozsudkoch, nemožno na vyhlásenie uznesenia v konaniach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie, aplikovať § 156 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.“ (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 189/2013 z 19. marca 2013). Dovolací súd nezistil, aby verejné vyhlásenie uznesenia súdom prvej inštancie o odmietnutí žaloby na obnovu konania pri procesnom úkone súdu v súvislosti s nariadeným pojednávaním 19. novembra 2019 za účasti žalovanej strany nebolo v súlade s ustanovením § 235 ods. 1 CSP.

19.2. Námietky dovolateľov smerujúce k tomu, že súdny proces prípadne neprebehol v primeranej dobe, hospodárne alebo efektívne nie sú spôsobilé založiť namietanú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, nezakladajú právo na vydanie kontumačného rozhodnutia v prospech žalobcov, v prípade

požiadavky na prejednanie veci v primeranej lehote sa ochrany práv možno domáhať v konaní pred ústavným súdom.

19.3. Námiетка dovolateľov, že súdy nevyhodnotili námietku zaujatosti podanú voči znalkyni je v rozpore s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu, ktorý výslovne argumentoval tým, že súd nerozhodol o námietke zaujatosti znalkyne L.. V. N. lebo znalecké dokazovanie sa neuskutočnilo, a teda nemalo žiaden vplyv na rozhodnutie súdu (viď bod 37. rozhodnutia odvolacieho súdu). Napokon sa odvolací súd účelovo nevyhol odpovedi ako to tvrdia dovolatelia a v rovnakom bode rozhodnutia sa vysporiadal aj s tým, že dôvodom neprihliadania na vznesenú námietku zaujatosti voči sudkyni JUDr. Marianny Hostoveckej bolo nesplnenie jej zákonných náležitostí v zmysle § 52 ods. 2 CSP (predovšetkým neuvedenie toho, kedy sa namietajúci dozvedeli o dôvode vylúčenia). Dovolací súd uvádza, že zo zákona (ex lege) sa na námietku zaujatosti, ktorá nespĺňa zákonné náležitosti neprihliada, vec sa nadriadenému súdu nepredkladá a ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužijú (§ 52 ods. 2 veta druhá a tretia CSP). Argumentácia dovolateľov ohľadom výzvy súdu nie je v kontexte podania námietky zaujatosti relevantná.

19.4. K námietke dovolateľov o zjavne jednostrannom vyhodnotení dôkazov o tom, že právny predchodca žalobcov sa 8. februára 2011 fyzicky dostavil do notárskeho úradu, podpísal splnomocnenie a tu sa dozvedel o výsledku konania. V konaní bol preukázaný opak najmä svedeckou výpoveďou notára I., dovolací súd poukazuje, že rozhodnou skutočnosťou boli zistenia ohľadom záznamu v katastri nehnuteľnosti vykonaného katastrálnym úradom na základe osvedčenia o dedičstve 2. júna 2011, s ktorými súdy spájali vedomosť pôvodného žalobcu o skončení dedičského konania po jeho matke ako poručiťke i začiatok plynutia trojmesačnej subjektívnej lehoty na podanie žaloby na obnovu konania. Dôkazy (predovšetkým listinné) preukazujúce tieto skutočnosti neboli súdmi jednostranne hodnotené, zistenia o vykonaní záznamu v katastri nehnuteľnosti 2. júna 2011 neboli sporovými stranami spochybnené a nateraz neboli vyvrátené. Z uvedeného hľadiska sa ako súvisiaca, ale nie rozhodná (kľúčová) javí pomerne rozsiahla a podrobná argumentácia žalobcov týkajúca sa skutkových okolností: (ne)podpisania plnomocnenstva z 8. februára 2011 splnomocniteľom, ktorým mal poveriť žalovanú na jeho zastupovanie v dedičskom konaní; pravosti podpisu splnomocniteľa na splnomocnení z 8. februára 2011, či v tejto súvislosti trestnou zodpovednosťou ohľadom nepodpisania plnomocnenstva splnomocniteľom a použitia takého plnomocnenstva žalovanou v dedičskom konaní. Súdy tieto súvisiace otázky nemali za povinnosť preskúmať, viesť v tomto smere dokazovanie (zabezpečovať, vykonávať a hodnotiť dôkazy), keďže sa zaoberali (len) otázkou včasnosti podania žaloby na obnovu konania (plynutím trojmesačnej subjektívnej lehoty na podanie žaloby na obnovu konania).

20. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolatelia neopodstatnene namietajú nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie ich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobcov ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

21. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd v zmysle ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

22. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.